

2 Korintoo awuye

Wore nyɔsepo nɛ Poɔl a kyorεε bo kyonwɛ Korintoo maŋ-nɔ Kristoo awuye-o

1 Mo, Poɔl, nɛ Wuribware a lee feyε ɲ kii Kristoo Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ɔkɔ na anɛ kɔsobee Timotii ɛ gyε nɛ anɛ ɛ kyorεε wɔre mɔ anɛ ɛ kyonwɛ mone ne mone gyε Wuribware asoree aseɛ nɛ bo bo Korintoo maŋ-nɔ-ɔ na Wuribware aseɛ pɛee nɛ bo bo Akaya swɛere se-ɔ.

2 Anɛ ɛ kɔrɛ kebwarekɔrɛ feyε anɛ sɛ Wuribware na anɛ nyajpɛ Yeesuu Kristoo i yure mone, na bo sa mone kayeeyuri.

Aseŋ ya to ane, Wuribware ɛ kya ane-rɔ

3 Mɔn' sa a anɛ kyɔrɔ Wuribware, anɛ nyajpɛ Yeesuu Kristoo mò se, a lee feyε ɔ gyε ɛwεεñjupɔ ne ɔ sa anɛ kakponɔkya-ɔ. **4** Aseŋ ya to ane, mò ɛ gyε nɛ ɔ sa anɛ kakponɔkya. Nɛ anɛ mɔ anɛ de kakponɔkya dɛɛ nɛ anɛ a nya lee mò ase-ɔ anɛ ɛ kya bɔkɔ nɛ bamɔ gbaa, aseŋ a to bamɔ-ɔ ɲkpɔnɔ.

5 Haree gbaa awɔrefɔɔ suyo nɛ Kristoo a gyi-o a to anɛ bwɛetɔ ooo, kakponɔkya nɛ anɛ a nya lee mò ase-ɔ gbaa kyu bwɛetɔ. **6** Aneŋ a awɔrefɔɔ amo a to ane, a lee feyε anɛ kusun ɛ gyε feyε anɛ kaapo mone aneŋ nɛ Kristoo ɛ kpa a o yuri mone ɲkpɔnɔ-rɔ, na ɔ mɔrɔwɛ mone-ɔ. Amose se-ɔ, Kristoo ya kya anɛ ɲkpɔnɔ, nɛ anɛ ɛ taare na anɛ mɔ anɛ kya mone ɲkpɔnɔ, na mɔn' nyite gyi awɔrefɔɔ kɔŋkɔ dɛɛ nɛ ane i gyi-o. **7** Kasenjtin si, anɛ

é kɔɔrè ané i gyi feyε mònè ya gyi awɔrefɔɔ bɔ leé aneñ nè mònè gya Kristoo a ékpa-ɔ sè-ɔ se, oo sa mònè kakponɔkyà dëe nè oo sa ane-ɔ.

⁸ Ané kɔsɔbɛɛ-anà, ané é kpa feyε mon' ḥu awɔrefɔɔ dëmanjté nè ané a gyi Asiya sweere se-ɔ. Sanj kɔ, aseñ dabé nè aa tɔ ane-ɔ a waa kɔkyɔ bweetɔ, haréé gbaa ané moñ lëe ané nyi aneñ nè ané e waa amo-ɔ, nè aa sa nè kite nè ané te-o moñ lëe ki de ané wɔré. ⁹ Ané a fa feyε ané é kpa a ané wu-o, ḥkpa kemaa moñ lëe m bɔ-rɔ. Amaa amo-ɔ a waa nèé a ané ma taa ané eyee bɔ dɔñjɔ ané fɔñfɔñ eyee se, amaa na ané taa eyee bɔ dɔñjɔ Wuribware se, a lèé feyε o taare a o kyiñji bamø nè baa wu-o ba ḥkpa-rɔ. ¹⁰ Ané i dee a ané wu, amaa oo lee ane lèé lowi-ro, nè o bee o lee ane. Nè mònè ya kɔrè këbwarekɔrè bɔ tii ané lee si, amo feraa ané de temaa bweetɔ feyε Wuribware dee lee ané. ¹¹ Mònè ya dee kɔrè Wuribware feyε o kya ane-rɔ, nè mò ya nu mònè këbwarekɔrè-ɔ, nè oo yure ané, amo feraa mònè é taare a mon' sa mò aŋsè na kusuŋ. Nè mònè bweetɔ ya kɔrè aneñ a këbwarekɔrè-ɔ, mònè bweetɔ dëe é taare a mon' sa mò aŋsè.

Mò ya sure si, mò a sure si nèé

¹² To, boko bɔ-rɔ nè baa lwee mònè-rɔ, nè baa tɔwé feyε kakyɛna nè ané a bɔ kyɛna mònè ase-ɔ na aneñ nè ané a kaapo mònè abwaresen-ɔ a kaapo nèé feyε ané gyé nnɔ ḥnyɔ ḥnyɔ awuye. Mo i lee bamø kanɔ feyε ané é taare a ané kaapo eyee feyε aneñ nè ané a waa boko na mònè-ɔ gyé kpa se. Ané moñ ba kanyiasen bɔ penna mònè. Aseñ pëee nè ané a tɔwé gywii mònè-ɔ a kaapo

nee feyε anε i bu Wuribware, ne anε gye kasentij awuye ne Wuribware dooo ya sa anε keyaalen feyε anε a waa kεtε ne anε a waa-ɔ. ¹³⁻¹⁴ Beεε ayεbapo amo a tωε feyε anε ya kyoree ewore bο kyοnwe mone-ɔ, anε a kyoree atε ne mone maa taare a mon' nu kaase-ɔ waa-rɔ aaa? A mon gyε kasentij. Mbeyom feraa mone i nu anε kaase kafwεe kafwεe neε, amaa mone san mone e ba a mon' bο nu anε kaase lowε, na kake ne anε nyapε Yeesuu Kristoo e ba-ɔ, mone e taare a mon' kaapo mone eyee anε se, feyε anεn ne anε e kaapo anε eyee mone se-ɔ dεe.

¹⁵ Amosε se-ɔ, bο lεe anεn ne mo a koore gyi feyε mone akatε a gyi anε se-ɔ se, ne mo a gyε ηkpεe kra siraα feyε m bο ka mone kanɔ iluwi enyο. ¹⁶ Kεtε ne mo e kra-ɔ e gyε feyε weetee mo a kra siraα feyε mo e yο Makedoniya swεere se, ne mo e borɔ a m bο ka mone kanɔ, na mo ya bee lεe Makedoniya, na m bee borɔ ka mone kanɔ, na mon' taare kya mo-rɔ, na η yο Yudeya swεere se. Amo-ɔ pεεε gbaa ne mo a tωε-ɔ, mo-ɔ mon ba. ¹⁷ Mo a kra siraα feyε mo e ba, ne mon ba-ɔ. A kaapo neε feyε n gyε seε ne o maa waa kεtε ne o tωε-ɔ neε eee? Amo mone e fa feyε mo ya tωε feyε mo e waa kοtοkο, n du neε feyε anεn ne kaye mo-rɔ aseε ne bamο ya tωε ε, “Oŋ, mo a nu,” ne amo-ɔ a kaapo neε feyε bο mon sure si-o neε eee?

¹⁸ Wuribware a de kasentij-o si-o, kεtε ne anε e tωε anε i gywii mone-ɔ mon gyε εεn na daabii kanolee san kοŋko neε. ¹⁹ San ne mo aa Silobaanus na Timotii a ba bo tωε Yeesuu Kristoo, Wuribware mο gyi-o, aseε gywii mone-ɔ, anε mon kaapo feyε o gyε seε kο ne, mο ya tωε aseε, ne o bee

o kyurowi kano-ɔ. **20** Amaa feraa atɔ bweetɔ nɛ Wuribware a tɔwɛ bo beya feyɛ ɔ waa-ɔ, Kristoo e gye ne ɔ waa aneŋ a atɔ-ɔ. Amose se ne mò kenyare-rɔ ane ɛ kɔɔrɛ se feyɛ Ameyɛ-ɔ (kaasɛ ɛ kaapo feyɛ “Oŋ, Wuribware, sa a a waa aneŋ”), na Wuribware nya kɔdabɛ na wuraa. **21-22** Bo lɛe feyɛ Wuribware ya tɔwɛ bo beya feyɛ ɔ sa ane aa monɛ keyaaleŋ, na ane taare kɔɔrɛ Kristoo gyi kenken. Mò ya bee kyanɛ ane nkyanee, na ketɔ nya kaapo feyɛ mò ɛ bo ane. Ketɔ ne mo ɛ kaapo-ɔ e gye feyɛ ɔɔ sa ne mò kufwiŋe timaa-o a lwee ane nkponɔ-rɔ, na ane nya ŋu feyɛ kaseŋtiŋ si sanj e fo feyɛ ɔ ba, na ɔ yaa ane mò ase. A bee a du nee feyɛ ɔkɔ a taa atanne bo beya kaasɛ sa ɔkɔ mo, na ketɔ ne sese amo ɛ kpa a o fe-o, ɔ yɔwɛ kife bo fo sanj ne mò ne ɔɔ ba atanne bo beya kaase-ɔ ɛ baa atanne ne aa sanj-ɔ, na ɔ dɛe kɔɔrɛ ketɔ ne ɔɔ sese amo ase-ɔ.

23 To, moŋ tɛe tɔwɛ ketɔ se ne moŋ ba monɛ ase-ɔ. A du feyɛ mo a nu baa tɔwɛ feyɛ monɛ a waa boyɛ ko nee weetee mo i gyiiri monɛ kesebo mò se. Ma ba ayeba nee. Wuribware deŋ o nyi feyɛ mo a waa mfɛerɛ feyɛ ma ba, na m ma faa monɛ se. **24** Bo lee feyɛ monɛ moŋ gye ane anya beeɛ ayaafɔre ne ane lenj monɛ feyɛ moŋ' kɔɔrɛ Kristoo gyi. N nyi feyɛ monɛ kokɔregyi kyɔ ke bo lenj. Amaa amo a gye feyɛ ane aa monɛ i suŋ kusuŋ ane ɛ sa Kristoo-o si-o, ane ɛ kpa ketɔ ne ke ɛ waa monɛ kɔne-ɔ dooo nee.

2

1 Amose se-ɔ, mo a waa mo mfɛerɛ feyɛ ma ba monɛ ase sanj amo, a lee feyɛ a sa a monɛ akatɔ ma gyi. **2** Mo ya sa ne monɛ akatɔ moŋ gyi, ne ŋkee nse

é gyé nē o sa a mō-o mō akatō gyi? Amō mōnē nē mō a sa nē mōnē akatō mōn gyi-o dooo. ³ Amōsē se nē mō a kyōrēe wōrē kō bō kyōnjwē mōnē tōwē kētō se nē mōn ba-o gywii mōnē. Nē mō a bētōwē aseñ nē mō aa mōnē de-o na, m bō ba-o, mōnē a kyōlōnjō kētō kēmaa. Mō a nyi anēj nē mōnē du-o si-o, nē mō a kōrē gyi feyē, mō akatō ya gyi, mōnē fōnfōj akatō mō i gyi dēe. ⁴ Mō a kyōrēe mōnē wōrē amo-o, aa tōraa mō, nē mō kakpōnō-rō a nyera. Mō a kyōrēe wōrē amo-o na akyukyu é gyaa. N gyé sa nē mōn kpa feyē mōnē akatō gyi. Amaa mō a kpa nēe feyē mōn' gyii anēj nē mō e kpa mōnē pēeē mō aseñ-o nēe.*

Mōn' taa ḥkō nē oo waa bōyē, nē oo nu mō eyēe-o bōyē bō ke mō

⁵ Wōrē amo-rō nē mō a kyōrēe mōnē ḥkō nē oo waa bōyē-o aseñ. Anēj a bōyē nē oo waa-o a sa nē mō akyukyu a gyaa. Amaa n gyé mō fōnfōj nē oo waa bōyē bō kye. Mō e fa feyē mōnē asōrēe awuye nē oo sa nē ipeere a mōo, nē anēj se-o, mōnē ḥkponō-rō a nyera. Amaa mbeyōmō ma kpa feyē mōn' pee akatō wēe mō se, na a mōn de kēe. ⁶ Bō lēe feyē mōnē bwēetō a fa mfēerē feyē mōn' gyiiri mō kēsēbō, nē mōnē a gya mō lēe mōnē asōrēe-o-rō. Nē mbeyōmō mō a ḥu feyē mō kēsēbōgyiiri nē mōnē a gyiiri mō-o a baare. ⁷ Amōsē-o, saj a fo feyē mōn' taa bō ke mō, na mōn' yuri mō kakpōnō. N gyé anēj, mō aseñ e waa ḥwēe, na mō tēmaa pēeē lōwē. ⁸ Amōsē se-o, mō e kōrē mōnē nēe feyē mōn' kaapo mō feyē mōnē e kpa mō bwēetō. ⁹ Kētō se nē mō a

* ^{2:4} Wōrē nē Pōol de-o mōn gyé 1 Korintoo awuye wōrē-o, amaa ḥkō nē oo fo-o.

kyor  e w  re amo-   e gy   fey   mo    ky   m  ne-r   mo
    ke   ne   fey   m  ne i bu mo    ket   k  maa-r  , b  ee
 m  ne maa bu mo. ¹⁰ M  ne ya taa   ko eb  ye bo ke
 m  , amo f  raa mo-   mo    taa m   eb  ye a m bo ke
 m  . Ne kot  ko    bo-r   ne a tiri fey   mo f  njf  n taa bo
 ke, m  ne se-   mo a taa bo ke m   Kristoo akato-r  ,
¹¹ na a taare ku     b  nsam, na o ma taare nya an  
 se k  yaale  . An   nyi neen  e an  e n     b  nsam   
 kpa a o penna an  -  .

*An  e n   P  o  l mo   nya kayeeyuri Trowas
 manj-n  -  *

¹² Sa   ne mo a yo Trowas manj-n   fey   mo    ya
 t  w   Kristoo ku   si ase   timaa-o, mo a   u fey  
 an   nyanya   Yeesuu a bunji kpa sa mo fey      waa
 m   kusun  . ¹³ Amaa na mo mf  ere mo   da, a lee
 fey   mo     u an   k  so  be   Tiitus. Amose-  , ne mo
 a kra ase   ne bo bo mf  en-  , ne mo a m  raa se yo
 Makedoniya sw  ere se.

*An   gy   Kristoo kam  -r   awuye na m   ayaa-r  
 ayerepo*

¹⁴ Mon' sa a an   sa Wuribware an  se, a lee
 fey   o naa o kaa o kaapo fey   Kristoo a k   gyi
   b  nsam se. M   e gy     gyen  kpe  po, ne an   gy  
 m   kam  -r   awuye. O de an   o t  w   m   ku  
 si ase   to   k  maa. M   ku   si ase   mo du ne  
 fey   so k  nek  n  se-  . ¹⁵⁻¹⁶ An   du ne   fey   nyonku
 ne Kristoo e kyw  e o sa Wuribware-  . M   so e
 gya k  ne k  ne sa bam   ne Wuribware e sa   kp  a
 na kukyure ne a mo   de k  e-  . Amaa m   so gy  
 kebw  e sa bam   ne bo maa nya   kp  a amo-  . N  e
 e gy   ne o fo fey   o y  re mfaan  e a y  rek  pa-  ?   ko
 mo   bo-r  . ¹⁷ Amaa an   ne Wuribware a ba an  

a kusuŋ-o bo bɔɔrɔ, a lęe feyε anε gye kasentij awuye. Asesε kɔ bo-rɔ nε baa ba mone-rɔ, nε ba fe Wuribware aseŋ feyε bamɔ a gyε ayawogyipo-ɔ. Anε mɔ anε moŋ du anεŋ. Anε a tεe anε yere Wuribware ayaa-rɔ-ɔ se-ɔ, Kristoo kenyare-rɔ, anε e tɔwε mò aseŋ kasentij-no neε, na anε nyi feyε o keε kεtɔ nε anε e waa-ɔ, nε o nu kεtɔ nε anε e tɔwε-ɔ.

3

Anεŋ nε etan popwεε-ɔ kyɔ ededaa-ɔ

¹ Mo e kɔɔrε a n gyi feyε mone boko e porɔ mo feyε aseŋ nε mo a deŋ tɔwε-ɔ e kaapo feyε anε e kaapo anε eyee. Daabii! Anε moŋ lεe anε e kpa feyε ɔkɔ kyorεε wɔrε kɔ nε ɔ kaapo feyε anε a waa atɔ timaa-o, feyε anεŋ nε bɔkɔ e kpa-ɔ. A moŋ tiri feyε anε kyorɔ anε eyee gbaa. A bee a moŋ tiri feyε mone gbaa mon' kyorɔ anε. ² A lęe feyε anεŋ nε mone fɔŋfɔŋ kyɔ mone du-o e kaapo ɔkemaa anεŋ nε anε fɔŋfɔŋ du-o. Mone a bo kɔɔrε Kristoo gyi-o, a du neε feyε mò a kyorεε mò mbraa bo dɔŋjɔ mone nkronɔ se-ɔ. Nε ɔkemaa e taare deere mone akatɔ se ɔnu anεŋ nε mone nkronɔ-rɔ du-o. ³ Ne anεŋ nε mone gya Kristoo a ekpa-ɔ se-ɔ e kaapo neε feyε anεŋ nε abwaresen-ɔ kεkaapo bo dan. N gyε pεen nε Kristoo a bo kyorεε mone nkronɔ se-ɔ. N gyε sekaj nε ɔɔ bo kyanjε afore se kyorεε-ɔ. Amaa Wuribware nε mò wɔrε kpeŋ te-o kufwiijε-o ya ba mò fɔŋfɔŋ kεsareε bo kyorεε bo dɔŋjɔ mone nkronɔ se.

⁴ Anε e taare a anε tɔwε anεŋ a aseŋ-ɔ bo lęe anε kuŋu si, a lęe feyε kusuŋ nε anε e waa-ɔ-rɔ, Wuribware dooo si nε anε bɔ Kristoo si anε de anε

eyeē anē e dəñjəo. ⁵ Seye moŋ bo anē-rə nē anē e yere amo se anē e tawē feye amo-ɔ e gyē nē a sa nē anē e taare anē e waa kusuŋ mə. Anē kanyiasen nē anē de-o a lēe Wuribware asē neē. ⁶ Mō e gyē nē oo sa nē anē a kii etan̄ popwēe asəfow̄. Etan̄ dēdaa-ɔ na mō mbraa-ɔ nē Wuribware a sa Mosis feye ɔ kyoree bō bēya sa Isireelii awuye-o. Mbriaa-ɔ i bu anē əkəmaa kēpə, na a bware feye anē wu, amaa Wuribware a kufwiijē timaa-o e sa anē ɪkpa na kukyure nē a moŋ de kēe-ɔ.

⁷ Mon' sa a anē fa anē nē kusuŋ nē Wuribware a kufwiijē-o i suŋ-o kyō Wuribware a mbriaa-ɔ lee-o kēdabē na mō kēlān̄jērō. Wuribware ya kyoree mō mbriaa bō dəñjəo aforē serisē pañpesanjan̄ anyo se kebēe kō se, nē oo lee mō kēdabē na mō kēlān̄jērō kawu sañ amo bō kaapo Mosis. Sañ nē Mosis a kporowē lēe kebēe-ɔ se-ɔ, nē mō akatə-rə e tōrē se bwēt̄, nē Isireelii awuye moŋ taare deere mō. Amaa kamēe-rə-ɔ, kotoresē amo a yōwē.* ⁸⁻⁹ Anē nē Mosis akatə-rə a tōrē se sañ nē mō aa Wuribware e sa seŋsa-ɔ, a kaapo neē feye kusuŋ nē Mosis a waa-ɔ kyō kēdabē. Amo-ɔ pēeε gbaa Mosis kusuŋ e gyē feye oo kaapo bamō Wuribware a mbriaa-ɔ. Nē mbriaa amo i bu asesē pēeε kēpə. Amo e gyē feye anē a kusuŋ amo gyē kēdabē, sañbotō kusuŋ nē Wuribware a kufwiijē-o a bō bəərə anē-ɔ e gyē nē a moŋ kyō kēdabē aaa? A lēe feye anē kusuŋ e gyē feye anē kaapo asesē anē nē Wuribware e sa asesē kebēj-ɔ. ¹⁰ Kasen̄tiŋ si, fo ya deere anē nē Mosis a kusuŋ-o gyē kēdabē-ɔ, nē fo ya bēe deere anē

* ^{3:7} Keleē Igyipiti 24.12; 34.1-4, 29, 33.

ne anē kusun̄-o gyē kēdabe-ɔ, a du feȳ Mosis a kusun̄-o mōj lēe kē gyē kēdabe-ɔ. **11** Kēdabe nē kaa kyōj-ɔ dēe e kē gyē kēdabe neē, nē kēmō nē kē maa kyōj pēee-ɔ mō ε?

12 Amō a tēe a waa anē wōrē dēmanjtē mō-ɔ, kufu mōj de anē. **13** Amōse-ɔ, a mōj tiri feȳ anē a taa kōtōkō bō buñ anē akatō se, na anē tōwē abwareşen̄ gywii mōnē. Amaa Mosis akatō-rō a tōrē se-ɔ se, nē ɔ taa kaprakēe bō buñ mō akatō se, na Isireelii awuye ma nya ɳu sañ nē mō akatō-rō e tōrē se, nē a yōwē-ɔ. **14** To, bō fō ndōo a kake mō, Isireelii awuye du neē feȳ ɔkō a taa kaprakēe bō buñ mō akatō se, na ɔ ma nya ɳu seye-ɔ. Sañ kemaa nē ba gyanjē bamō kēbwarekōrē akyān̄-nō ba nu ɔkō e kare ɔ lee Mosis mbraa a wōrē-ɔ-rō gywii bamō-ɔ, a du neē feȳ mprakēe-ɔ a sii bamō akatō se-ɔ, nē bō maa ɳu seye, nē bō maa nu seye. Kristoo dooo si nē bamō ya borō, nē mprakēe-ɔ e lēe bamō akatō se. **15** Hareē bō fō ndōo a kake mō, ɔkō ya kare Mosis a wōrē-ɔ-rō gywii bamō, amo-ɔ a du neē feȳ mprakēe-ɔ a buñ bamō akatō se-ɔ. **16** Amaa bamō ɔkō ya kii bō gya anē nyān̄pe Yeesuu si, amō Wuribware i lee kaprakēe-ɔ a ɔ lēe mō akatō se. **17** Mbeyōmō, anē nyān̄pe e gyē Wuribware a kufwiijē-o, nē mfēn̄ nē anē nyān̄pe a kufwiijē-o bō-ɔ, mfēn̄ nē anē a nya anē eyēe lēe mbraa dēdaa-ɔ se. **18** Anē feraa, anē mōj taa mprakēe kō bō buñ anē akatō se. Amōse-ɔ, a du neē feȳ anē a yērē Wuribware akatō-rō, nē mō kēlānjērō dēmanjtē-ɔ a wēe anē se, nē anē akatō-rō e tōrē se mō kēlānjērō-rō feȳ diki-ɔ. Kēkpare mō e kaapo nē feȳ anē nyān̄pe, nē ɔ gyē Wuribware a kufwiijē-o, maa se ɔ sa nē anē mfērē na ɳkponō-rō

é waa feyε mò lee-o kake këmaa.

4

Mone a sa nè anè i gyi aworeføo kanyite-ro

¹ Anè fëraa, hareè anè a moñ fo feyε anè waa asofowø kusunj mò gbaa ooo, Wuribware a taa bo waa ane kësareè-rø. Amosè-ɔ, anè maa yøwø eyee-rø. ² Asešε kò bo mone-rø nè bamø ya porø anè feyε anè bø ekpa bøye se anè de bo waa anè asofowø kusunj, mò i lee bamø kanø feyε anè a kine ekpa bøye keborø se bo waa anè kusunj. Anè maa penna asešε, nè anè bøe anè maa kyurowi Wuribware aseñ-ɔ. Kpa nè anè bø se, nè anè e kpa feyε okëmaa sure si mò mfëerø-rø feyε anè e waa neenee-ɔ e gyø feyε anè e tøwø kaseñtinj-olamañ-nø, nè anè nyi feyε Wuribware këø ketø nè anè e waa-ɔ, nè o nu aseñ nè anè e tøwø-ɔ. ³ Mone-rø boko ya tøwø feyε abwarešeñ nè anè e tøwø-ɔ e kweerø, mò i lee kanø feyε aa kweerø bamø nè bo maa nya ñkpa na kukyure nè a moñ de këe-ɔ se dooo nee. ⁴ Bo maa nya ñkpa amo, a lëe feyε bo maa kɔøre Kristoo ba gyi. Bo maa kɔøre mò ba gyi, a lëe feyε a du feyε Ðbonsam, nè o de kaye mɔ-rø asešε mfëerø se këyaaleñ-ɔ, a sa nè baa kii atenapo, na bo ma taare a bo nu abwarešeñ-ɔ kaase-ɔ. Bamø ya nu kaase, ba ñju feyε aseñ timaa nè anè e tøwø-ɔ e kaapo aneñ ne Kristoo de kedabø na wuraa-o. Bo lëe feyε bamø ya deere Kristoo, ba ñju feyε o gyø okø nè ø lëe Wuribware kpa këmaa se. ⁵ Anè maa tøwø ane føñføñ eyee aseñ nee, amaa anè e tøwø Yeesuu Kristoo aseñ nee, feyε o gyø mone okëmaa na anè okëmaa nyanjpe, n gyø anè e gyø

mone anyanje. Amo e gye feye ane a kperi Yeesuu si baa ane eyee kaasə waa feye ane a gye mone ayaafore-ɔ. ⁶ Feye anen ne Wuribware a twee ketə kemaa-ɔ, ne oo tawə feye, "Kelanjerə lanje kibugyii-ro,"* anen dee ne oo buñji ane akatə, ne ane a nju feye mo akatə-ro e torə se, ne ane a bo gyii feye o de Wuribware a kedabe-ɔ.

⁷ To, a du nee feye Wuribware a ba mo kapotee-ɔ bo waa nlə-ro-ɔ. Ketə ne mo e kaapo-ɔ e gye feye ane nyowore du nee feye nlə ne m moj bo len-ɔ, amaa Wuribware keyaalej bo mmor-ɔ, na okemaa nya nju feye ane keyaalej demante-ɔ moj lee ane fonyfoni ase nee, kaa lee Wuribware ase nee. ⁸ Amose-ɔ asesə ko ya waa ane borokraa bo lee anen ne ane e tawə abwareseñ-ɔ se, bo maa taare a bo sa a ane yowē ane kusun. Ba tɔraa ane, amaa ane maa yowē eyee-ɔ. ⁹ Anen i gyi aworefɔ, amaa Wuribware maa sere a o yowē ane. Ba daye ane ba da sweere, amaa bo maa taare a bo mao ane. ¹⁰ Anen a naa emaj se emaj se-ɔ, anen i nju aseñ ne Kristoo a nju pwee ne baa dee mao mo-ɔ dee. Aseñ mo pree a waa ane nee na asesə nya nju feye sañ ne ane e kpa a ane kperi Yeesuu si wu-o, mo nkpa na keyaalej sañ a bo ane nyowore-ɔ. ¹¹ Anen i kperi Yeesuu si ane e gyanjaa lowi kake kemaa, na o taare kaapo feye o te, ne mo e deñ o sa ane keyaalej. ¹² Amə katin e gye feye ane lowi kegyanjaa kake kemaa-ɔ a sa ne mone a nya nkpa na kukyure ne a moj de kese-ɔ.

¹³ Amo-ɔ pree gbaa, ane moj yowē ane Kristoo kokɔoregyi, ne anen se-ɔ ane maa se ane e tawə

* **4:6** Keleekaase 1.3.

Wuribware aseñ, feyε aneñ ne Deefid a kyoreε waa abwareseñ wore-ɔ-rɔ, “San ne mo a tɔwε bore-rɔ feyε eyee-rɔ bɔ mo gya kebanjsɔ-gbaa, mo a kɔare Wuribware gyi.”* ¹⁴ Ketɔ ne ane nyi, ne ane e tɔwe kemo aseñ-ɔ e gye feyε Wuribware a kyiñji ane nyanjε Yeesuu baa ɣkpa-rɔ, ne aneñ se-ɔ kayε ya gye kεε, o kyiñji ane aa mone a ɔ yaa soso feyε Yeesuu-o, na ɔ baa ane aa mone mò akatɔ-rɔ. ¹⁵ Mone se ne ketɔ kemaa e waa ane, na, Wuribware a maa se ɔ morowε aseñ bweetɔ bweetɔ-ɔ, na bɔ sa Wuribware aŋse, na bɔ kyora mò kedadε ne o de-o.

Kayε mo-rɔ moŋ gye ane ayε neε

¹⁶ Amose-ɔ, haree ane ɣywɔrε a moŋ bɔ lej, ne ane e kpa a ane wu gbaa ooo, ane abaa-rɔ moŋ yore. Ketɔ ne kɔ kyɔ-ɔ e gye feyε Wuribware e gye ne ɔ sa ane wɔrε na keyaaleñ popwεε kake kemaa. ¹⁷ Aseñ ne a to ane-ɔ moŋ kyɔ, ne a maa kyee, amaa a sa a ane nya wuraa na kedadε ne a moŋ de kεε-ɔ pεεε Wuribware ase, na a kyɔ aseñ ne ane i ɣu mbeyɔmɔ-ɔ bweetɔ. ¹⁸ Amose se-ɔ, ane akatɔ dɔŋ atɔ ne a bɔ akatɔ-rɔ-ɔ se neε. N gye atɔ ne bɔ kεε-ɔ se ne ane akatɔ dɔŋ, amɔ atɔ ne bɔ moŋ kεε, ne a bɔ Wuribware se-ɔ se ne ane akatɔ dɔŋ. A lee feyε atɔ ne bɔ kεε amo-ɔ maa kyee. Amaa amo ne bɔ moŋ kεε-ɔ e gye ne a taare a a gyi nsu pεεε.

5

¹ A lee feyε ane ya wu, ane e nya kyenakpa Wuribware ase soso. Anε kayowɔrε du neε feyε tanjee kekyaj ne baa ba waagya bɔ waa-ɔ neε, ne

* **4:13** Kiliŋ 116.10 (LXX).

waagya-ɔ ya kyanjŋe-rɔ, nɛ taŋtɛe kékyaŋ amo a lę̄ da-ɔ, amo anɛ ɔkemaa e nya soso a kékyaŋ nɛ anɛ e ya kyena-rɔ-ɔ. N gyɛ asɛsɛ ya waa kékyaŋ amo, amaa Wuribware ɔya waa bɔ yera sa anɛ. ² Pwɛɛ na anɛ dɛɛ fo mfeŋ-ɔ, anɛ i su anɛ e kpa kulwee anɛ ɔpɛ popwɛɛ amo nɛ o bɔ soso-ɔ. ³ Kɛtɔ nɛ mo e kaapo-ɔ e gyɛ feyɛ kékyaŋ nɛ anɛ ɔkemaa e nya soso-ɔ gyɛ kayowore popwɛɛ nɛ anɛ kra e ya kyena-rɔ-ɔ. ⁴ Anɛ a saŋ anɛ de kayɛ mɔ-rɔ a koyowaregysi-o, anɛ kakyɛna-rɔ e tɔraa anɛ. Amaa n gyɛ sa nɛ anɛ e kpa feyɛ anɛ wu, na anɛ paŋ ɔkpɛ pɛɛɛ. Kɛtɔ nɛ anɛ e kpa-ɔ e gyɛ feyɛ kakyɛna nɛ anɛ te mbeyomɔ-ɔ i kyurowi a ka kii kakyɛna nɛ ka moŋ de kɛɛ-ɔ. Na anɛ kayɛ mɔ-rɔ a ɔyoware-ɔ kyurowi kii ɔyoware nɛ n kyɛna nsu pɛɛɛ-ɔ. ⁵ Kasenjtiŋ, kɛtɔ sɛ nɛ Wuribware a tweɛ anɛ-ɔ e gyɛ feyɛ kakyɛna nɛ anɛ te kayɛ mɔ-rɔ-ɔ ya kyoŋ, nɛ anɛ e ya kyɛna Wuribware ase nsu pɛɛɛ. Nɛ ɔɔ sa nɛ Wuribware a kufwiijɛ timaa-o a bɔ kyɛna anɛ ɔkpɔno-rɔ, na anɛ ɔu feyɛ kasenjtiŋ anɛ ya wu, o yaa anɛ mɔ ase.

⁶ Wuribware a kufwiijɛ-o a bɔ anɛ ase-ɔ sɛ, anɛ de tɛmaa saŋ kɛmaa feyɛ anɛ e yɔ Wuribware sɛ. Anɛ a te kayɛ mɔ-rɔ-ɔ, a kaapo nee feyɛ anɛ moŋ tɛɛ fo anɛ aye soso mfeŋ nɛ anɛ nyanyɛ Yeesuu te-o. ⁷ Anɛ a naa-ɔ, anɛ moŋ kɛe mfeŋ nɛ anɛ e yɔ-ɔ. Amaa ane e kɔɔrɛ ane i gyi feyɛ Wuribware e gyɛ nɛ o gyɛ anɛ ɔkpɛɛ. ⁸ Anɛ Kristoo ayaa-rɔ ayerepo fɛraa, m bɛe mo e tɔwɛ feyɛ anɛ de tɛmaa bweetɔ, nɛ anɛ e yorɔwɛ bweetɔ feyɛ anɛ yɔwɛ anɛ ɔyoware bɔ sii sweere mɔ sɛ, na anɛ yɔ pɛ anɛ nyanyɛ Yeesuu ase. ⁹ Amose sɛ-ɔ, anɛ e leŋ eyee

nee, na mò akatə nya gyi, haree ane te kaye mo-ro bεεε ane yii pε ooo. ¹⁰ A lee feyε mfεη-ɔ nε ane pεεε e yere Kristoo a seŋgyikpa-ɔ. Na ane ɔkemaa nya kεtɔ nε mò a kyεna kaye mo-ro nε oo waa-ɔ kakɔka, haree ke gyε kitimaa bεεε kεbɔye ooo.

Ane kusuŋ e gyε feyε ane tωε aneŋ nε Wuribware bɔ Kristoo si o ləŋjər mò fɔŋfɔŋ na nyiŋkpase mbɔŋtɔ-rɔ-ɔ

¹¹ A lee aneŋ nε ane Kristoo ayaa-rɔ ayεrepo sere Wuribware se, nε ane a leŋ eyee ane e popɔre asεse feyε bɔ gya mò se. Wuribware e gyε nε o nyi ane nkponɔ-rɔ nεεnεε, nε n de temaa feyε mone ɔkemaa gbaa nyi ane mone nkponɔ-rɔ aneŋ dεe. ¹² Mone ma kaŋ fa feyε ane bεe ane leŋ eyee ane de ane e popɔre mone nee, na mon' nya ɿu aneŋ nε ane bware-o. Daabii, ane e kpa a mon' nya kεtɔ nε mone e yere kemo se a mon' bɔ kaapo mone eyee ane se-ɔ nee. Mfεη-ɔ na mon' taare beŋjaa bamø ne ba porɔ ane, ne ba kaapo bamø eyee-ɔ, feyε kεtɔ ne ke bɔ sεse akatə se-ɔ dooo ne ba dεere, ne bɔ maa dεere kεtɔ ne ke bɔ sεse kakponɔ-rɔ-ɔ. ¹³ Anε aporɔpo-ɔ ya popɔre ane feyε aneŋ nε ane e tωε-ɔ, ane e lɔ ebɔŋ, amo fεraa mon' taa feyε Wuribware se nε ane a kperi ane e lɔ ebɔŋ-ɔ. Amaa amo a gyε feyε ane maa lɔ ebɔŋ-ɔ se-ɔ, amo fεraa bɔ lee mone se-ɔ nε ane du mfaanεε. ¹⁴ A lee feyε Kristoo kekpa ne o kpa ane-ɔ e gyε ne ke e yere ane nε ane e tωε kemo aseŋ. Kεtɔ nε ane e tωε, nε ane a kɔrε kemo gyi kenkeŋ-ɔ e gyε feyε Kristoo a wu bɔ sa asεse pεεε-ɔ, bamø ya kɔrε Kristoo gyi, a du nee feyε bamø kakyεna dεdaa a lɔwε-ɔ. ¹⁵ Kεtɔ se nε Kristoo a wu sa asεse pεεε, nε Wuribware a kyinji

mò lèe lowi-ro baa እkpa-rɔ-ɔ ይ gyε fεyε, bamø a sañ bø te እkpa-rɔ-ɔ, bø ma lεe kyεna bamø eyεe se, amaa bø kyεna sa Kristoo.

¹⁶ Amose sε-ɔ, anε Kristoo ayaa-rɔ ayerepo maa lεe deere sεsε akatɔ-rɔ dooo pwεε na anε dεε ነu anεn nε o du-o. Sañ kø anε a deere Kristoo anεn dεε nεe, pwεε nε anε a dεε kɔɔrε mò gyi, amaa anε moŋ lεe anε e waa anεn. ¹⁷ ችክማል nε o bø Kristoo a kebegya-ɔ sε-ɔ a kii sεsε popwεε nεe. Mò kakyεna dεdaa-ɔ a gyε kεε, nε o lεe o te kakyεna popwεε. ¹⁸ Wuribware ya waa amo-ɔ pεεε, o børø Kristoo si bø løñjø anε aa mò mbøntɔ-rɔ, nε anε gyε mò akyarøpo aseŋ mø kɔtøwε-rɔ. ¹⁹ Anε asun ε gyε fεyε anε tøwε fεyε, Wuribware a børø Kristoo si bø løñjø mò aa kayε mɔ-rɔ asešε mbøntɔ-rɔ, na o ma nya ba bamø ebøye bø ka bamø køkø. Nε o taa mbøntɔ-rɔ køløñjø mø aseŋ kɔtøwε bø waa anε kesaree-ɔ.

²⁰ Amose sε-ɔ anε yεrε Kristoo ayaa-rɔ nεe. A du nεe fεyε Wuribware a bø anε sε o kore mone-ɔ. Amose sε-ɔ, anε yεrε Kristoo ayaa-rɔ anε ε kore mone fεyε mone aa Wuribware waa kanø. ²¹ Kristoo dεε o moŋ de bøye. Amaa Wuribware a sa nε baa møa mò fεyε mò a gyε obøyεwaapø-ɔ, nε oo ነu kεsεbøgyliri nε anε yεrε bø sa-ɔ, na anε børø mò lowi-o si nya anε eyεe, na Wuribware waa anε fεyε anε a gyε asešε timaa-o.

6

¹ Amose-ɔ, anε nε anε i sun anε e sa Wuribware-ɔ, anε ε kore mone nεe fεyε atɔ dabε nε o waa sa mone-ɔ ma twεe kwaa. ² Mon' nu kεtø

ne Wuribware a tawé mò abwareseñ wore-o-ra-o
feyε,

“Amo a fo saj feye እ ነህ ሚונֶ ዓውዴ-ዕ,
mo a nu ሚונֶ ክኅ. ቀጂ ካስን እ ሚ አ ወል ሚፈዴሬ feye m ሚጥቃዬ
ማונֶ-ዕ,
ne mo a kya ሚונֶ-ራ.”*

Mo e tawé mo i gywii mone feye ndoo a kake mo
e gyé saj ne Wuribware i ነህ ሚונֶ ዓውዴ, na የ
ማጥቃዬ ሚונֶ-ዕ.

*Aworefø a ne Pøol na mò bækø-ana Yeesuu a
ayaa-ra ayerepo-o a gyi-o*

³ M bee mo i lee bamø ne ba porø ane kebøye ko
se-o kanø feye bo nu anen ne ane i sun abwareseñ
kotawé kusun-o. Ane moŋ waa kotoko ne kaa sa ne
aseṣe a lwee ebøye-rø-o, a lee feye ane maa kpa feye
oko ነህ kusun-o-ro kebøye ko.

⁴ Ane a kaapo feye ane gyé Wuribware ayaaføre,
bo lee feye kanyite-ro ne ane a gyi aworefø ነህ
aseñ na tøraa këtø kemaa ne kaa waa ane-o-ra.

⁵ Baa da ane, ne baa tii ane,
ne aseṣe akwii akwii a wore ane.
San ko ane a sun kpone bweetø,
ne ane moŋ nya saj di idi,
ne ane a narø akonj.

⁶ Aworefø demanjte mo ne ane a gyi-o gbaa ooo,
ane a ba itimaa na kanyiasen na kanyite
na këdamenajse bo ka ane adonj kôkô.
Asesee a ነህ Wuribware a kufwiijie timaa-o

* **6:2** Isaya 49.8.

a suŋ kusuŋ ane kakyen-a-rɔ, nē baa ɳu feyε
kékpa nē ane e kpa bokɔ aseŋ-ɔ gye kaseŋtiŋ.

7 Baa nu ane a gyi kaseŋtiŋ,
nē baa ɳu Wuribware k̄eyaałen nē o de-o.

Kaseŋtiŋ kigyi ne ane a bo waa ane adonjtɔ
nē ane de ane e kɔ bamɔ nē ba kɔ ane-ɔ,
nē ane de ane e kɔ ane e kɔrɛ ane eyee.

8 Bokɔ i bu ane, bokɔ mɔ maa bu ane pεεε-ɔ.
Bokɔ e kyorɔ ane, bokɔ mɔ e porɔ ane
feyε ane e waa ebɔye.

Ane i gyi kaseŋtiŋ, amaa bokɔ e porɔ ane
feyε ane gye apennapo nee.

9 Bo moŋ de ane ba t̄eŋ seye,
amaa ane kenyare a yɔ tɔŋ kemaa.

Ba fa feyε ane e kpa a ane wu nee,
amaa ane saŋ ane te.

Ba gyiiri ane kesebɔ,
amaa bo moŋ taare mɔɔ ane.

10 Ba ɳu feyε ane i gyi awɔrefɔ bweetɔ,
amaa ane akatɔ a gyi saŋ kemaa.

Bo k̄eŋ kitiri nē ane i wu-o,
amaa ane e sa nē bokɔ e nya nyure.

Ba fa feyε ane moŋ de seye,
amaa ane de kɛtɔ kemaa.

11 Korintoo awuye, ane i gyi moŋe kaseŋtiŋ feyε
ane moŋ taa seye bo kweerɔ moŋe se. **12** N gyε ane
e gye ne ane moŋ buŋji ane ɳkpɔnɔ-rɔ kpa mone,
amaa moŋe e gye ne moŋe moŋ buŋji moŋe lee-ro
kpa ane. **13** Mo e sa seŋsa mo i gywii moŋe nee
feyε moŋe a gye mo gyi-ana-ɔ. Ane a t̄eŋ buŋji
ane ɳkpɔnɔ-rɔ kpa moŋe-ɔ, moŋe mɔ, moŋ' buŋji
moŋe ɳkpɔnɔ-rɔ kpa ane.

Mone ma kañ sa a mone aa bamø ne bo moñ de kokaoregyi-o waa koñko

14 Mone ma kañ sa a mone aa bamø ne bo moñ kaaře Kristoo gyi-o waa koñko. A leę feyε kedamenaňse na daa bøyε kpaa ntoseň? Kelaňjerø na kibugyii e taare a a kyena sanj koñko aaa? **15** Kristoo na ḥbənsam e taare a bo waa kanø aaa? ḥkəoregyipo na øko ne o moñ kaaře gyi-o kpaa ntoseň? **16** Wuribware aye na ikisi aye e taare a a tii abee se waa kokoñko aaa? Daabii pεee! Anε Kristoo awuye ᱥkpønø-rø ne Wuribware ne mø wøre dooo i de ᱥkpa-č a tøwø feyε o kyena. Feyε aneň ne Wuribware a tøwø mø abwareſen wøre-č-rø-č,

“Mø e kyena bamø-rø, na mø aa bamø narø sanj kemaa mø.

Mø i kii bamø nyanya, na bamø mo bo kii mø asesε.”*

17 Amose se-č, Wuribware a tøwø mø wøre-č kebegya ko-rø feyε,

“Mø asesε, mon' daree leę bamø-rø mføn,
na mon' kyena kokwée!

Mone e ma dabørø këtø kemaa ne ki de iyisi-o,
amo feraa mø e kaaře mone.”*

18 Ne baa bęe kyoree waa abwareſen wøre-č-rø feyε,

“Bo-eleň-č-kyoň-čkemaa-Bware yε, ‘Mone e tee
mø feyε mone se,

* **6:16** Kołonjø mbraa 26.12; Yeremεya 32.38; Isikiyel 37.27.

* **6:17** Isaya 52.11.

na mo-ɔ mɔ n t̄ee mɔn̄e feyε mo agyi nyaŋsε na
akyeesε.' ”*

7

¹ Mo kɔsobɛɛ-ana, Wuribware a t̄ee t̄owε bo
beya feyε o waa atɔ mfaanɛɛ-ɔ, mon' sa a anɛ
lee anɛ eyee lee kɛtɔ kemaa nɛ kɛ e waa anɛ
nyowore na nkponɔ iyisi-o-ro, na mon' sa a anɛ nya
nkponɔfwiiri, na anɛ bu Wuribware, na anɛ serɛ
mò.

*Anɛj nɛ kɛtɔ nɛ Tiitus a t̄owε gywii Pɔɔl-ɔ a waa
mò wɔrɛ-ɔ*

² M bee mo e t̄owε feyε mon' buŋji mɔn̄e
nkponɔ-rɔ kpa anɛ. Anɛ moŋ waa ɔkɔ bɔye, nɛ anɛ
moŋ nyera ɔko mɔ, anɛ moŋ sisii ɔko. ³ Ma t̄owε
amo-ɔ a m bɔ pɔrɔ mɔn̄e nɛe. Feyε anɛj nɛ mo a
dɛe t̄owε-ɔ, anɛ a kpa mɔn̄e aseŋ bwɛetɔ-ɔ se-ɔ, anɛ
a waa sira a feyε anɛ aa mɔn̄e kyɛna, bɛɛɛ anɛ aa
mɔn̄e wu. ⁴ Mo e kɔrɛ mɔn̄e mo i gyi. Mɔn̄e se,
mo e kaapo mo eyee. Mɔn̄e se, n de wɔrɛ bwɛetɔ.
Haree aseŋ a to anɛ-ɔ gbaa ooo, mo akatɔ a gyi.

⁵ Haree gbaa anɛ a yɔ Makedoniya sweere se-ɔ,
anɛ moŋ nya kayeeyuri. Kasentinj si, aseŋ bwɛetɔ
a to anɛ tɔŋ kemaa nɛ anɛ a yɔ-ɔ. Anɛ a gyi
aworefɔɔ, nɛ kufu a nya anɛ, nɛ anɛ nkponɔ-rɔ a
nyera. ⁶ Amaa Wuribware e gye ɔkɔ nɛ o sa sesɛ
ne mò abaa-rɔ a yɔrɛ-ɔ wɔrɛ-ɔ. Nɛ oo sa ne Tiitus a
waa anɛ wɔrɛ. ⁷ A lee feyε, mò a lee mɔn̄e ase ba
anɛ ase-ɔ, nɛ anɛ a nu mò kanɔ-rɔ aseŋ feyε mɔn̄e a
waa mò wɔrɛ. ɔɔ t̄owε gywii anɛ feyε mɔn̄e akatɔ a
pee mɔn̄e e kpa a mon' ɲu mo. Ne oo bee t̄owε gywii

* **6:18** 2 Samuwel 7.14.

anę feyę kętɔ nę mo a kyoree bo lęe əbɔyewaaapo nę
ɔ bo mone-rɔ-ɔ se-ɔ a sa nę mone ɿkronɔ a nyera.
Nę ɔ ye amo-ɔ pεee gbaa ooo, mone saj mone bo
mo kębegya-ɔ. Amoṣe se-ɔ, mo akatɔ a bęe gyi
mbeyɔmɔ kyoŋ saj-ɔ.

⁸ Hareę gbaa mo wɔrę a sa nę a moŋ waa mone
kone ooo, moŋ nu mo eyee feyę mo a kyoree mò.
Kegyeŋkpee-ɔ mo a nu mo eyee, a lęe feyę mo a
nyu feyę wɔrę-ɔ-rɔ aseŋ a nya mone gya. Amaa
aa nya mone gya saj katiŋ kɔ nęe. ⁹ Aa waa mo
kone mbeyɔmɔ. N gyę feyę anę nę mone akatɔ
moŋ gyi-o si nę aa waa mo kone. Amaa kętɔ se nę
aa waa mo kone-ɔ e gye feyę mone kusu a sa nę
mone a kyurowi lęe mone əbɔye-rɔ. Wuribware
a ba mone kusu-o bo waa kitimaa sa mone. Anę
se-ɔ, kętɔ nę anę a waa-ɔ moŋ waa mone tɔrraa.
¹⁰ Kusu nę Wuribware de ɔ sa nę ɔkɔ kakronɔ-rɔ
i kyurowi-o dęe e gye nę kę e sa a ɔ nya ɿkpa na
kukyure nę a moŋ de kęe-ɔ. Anę a kusu-o bware.
Amaa kusu nę aseše nę bo bo kayę mɔ-rɔ-ɔ i su-o
e sa a aseše na Wuribware mboŋtɔ-rɔ nyera nsu
pεee. ¹¹ Mon' deere kętɔ nę Wuribware a ba mone
kusu-o bo waa-ɔ, mon' kęe anę nę ɿkee feraa
mone akatɔ a pee-o. Mone a kokɔsę mone e kpa
a mon' kya kanɔ. Mone idun a fwii əbɔyewaaapo-ɔ
se. Nę kufu a nya mone feyę mo bɔyę nę ɔ waa-ɔ
a kyanjaa mone. Mone awaase a kaapo anę nę
mone e kpa mo aseŋ-ɔ. Nę mone a kaapo anę
nę wɔrę de mone kowaa kętɔ nę ki bware-o, na
mon' gyiiri əbɔyewaaapo-ɔ kęsəbɔ-ɔ. Kpa kęmaa se
mone a lee mone eyee lee kepɔrɔ nę mo a porɔ
mone aseŋ mo se-ɔ-rɔ. ¹² Emene se nę mo a kyoree
wɔrę amo? Kasęntiŋ si mone-rɔ ɔkɔ a waa ɔkɔ mo

bɔyę. Amaa n gye bamo se ne mo a kyoree wore amo. Mo a kyoree wore-ɔ nee a mon' nya deere mone nkpono-ro, na mon' tɔwę gyvii Wuribware feye kaseñtiñ si mone san mone e kpa mo aseñ.

¹³ Amose se-ɔ, amo-ɔ preee ne aa ba-ɔ a sa ane wore mfee. Keto ne ki tii si, ne a sa ne ane akato a gyi-o e gye feye mone a waa Tiitus wore, ne mone a sa ne mo akato a gyi. ¹⁴ Pwee ne oo dees ba mone ase-ɔ, mo a kyɔ kaapo mo eyee mone se, ne mone moŋ sa a ipeere nya mo mo ase. Anen ne keto kemaa ne mo a tɔwę gyvii mone-ɔ gye kaseñtiñ, anen dees ne eyee ne mo a kaapo mone se gyvii Tiitus-o mo a waa kaseñtiñ. ¹⁵ San ne Tiitus a ba mone ase-ɔ, kufu a nya mone, ne mone a kokose kra mo neenee, ne mone a waa sira a waa keto kemaa ne oo tɔwę gyvii mone feye mon' waa-ɔ. Mo ya nyijni amo-ɔ se, am a kekpa ne o kpa mone aseñ-ɔ a tii si. ¹⁶ M feraa, aa waa mo kone bweetɔ feye mo e taare a n kɔrɛ mone gyi keto kemaa-ro.

8

*Bo lee kokore atanne tweetwęe bo sa atiripo ne
bo bo Yudeya sweere se-ɔ*

¹ Amose-ɔ mbeyom, mo kosobee-an, ane e kpa feye mon' nu anen ne Wuribware kekpa a sun kusun asoree awuye ne bo bo Makedoniya sweere se-ɔ nkpono-ro-ɔ. ² Haree aseñ bweetɔ e taare a a to bam, ne bo dees bo gye atiripo gbaa ooo, kone ne aa waa bamo kone-ɔ a sa ne ba da bamo nkpono se ba ke boko atanne. ³⁻⁴ Mo e tɔwę mo i gyvii mone feye baa deñ sa ane atanne bweetɔ feye anen ne baa taare-ɔ. Kaseñtiñ si, baa sa ane atanne bweetɔ

kyoŋ aneŋ nē baa taare-ɔ. Bamō fɔŋfɔŋ kēprē se, baa kore ane feyε ane yowε bamō a bo nya nya kpa a bo kya Wuribware asesε nē bo bo Yudeya sweerε se-ɔ-rɔ. ⁵ Kētɔ nē baa waa-ɔ, ane mōŋ fa feyε ba waa aneŋ. Kasentij si, baa waa aneŋ nē Wuribware e kpa feyε bo waa-ɔ, amo e gyε feyε baa gyε ŋkpεe taa bamō eyee bo sa ane nyāŋpε Yeesuu, nē baa taa sa ane mō ane.

⁶ Bo lee aneŋ nē Makedoniya asoree awuye-o a kokoŋ kōɔrē tweetwee, na bo bo ke atiripo-ɔ se, nē mo a nyiŋji si feyε suŋno mone Korintoo asoree awuye gbaa a gyε bamō ŋkpεe kpa feyε mon' kōɔrē tweetwee sa atiripo-ɔ, amaa bo fo ndɔɔ, mone moŋ tεe kōɔrē lowε. Amose-ɔ, mo a kore Tiitus feyε o ba mone ase, na o nya se kya se kōɔrē tweetwee amo lowε, a lee feyε mo ya gyε ŋkpεe kore mone feyε mon' kōɔrē tweetwee-ɔ. ⁷ Mone kyo mone gye ato awuye ɛkpa bweetɔ se. Mone kokoŋregyi, mone kanyiasen kebo sa seŋsa neenee, mone kanyiasen pεee kyo. N yi aneŋ nē mone akatɔ i pee mone i suŋ Wuribware-ɔ, na aneŋ nē mone e kpa mo aseŋ-ɔ. Amose se-ɔ, mo e kpa a mon' kaapo aneŋ nē mone e kpa atiripo-ɔ.

⁸ Ma yere mone nee feyε mon' waa amo-ɔ, amaa mo a kaapo mone aneŋ nē Makedoniya asoree awuye-o akatɔ a pee a bo bo kya atiripo-rɔ-ɔ nee, na n yere amo se nju aneŋ nē mone kekpa-ɔ deŋ ke gyε kasentij-o nee. ⁹ Mone kyo mone nyi kekpa suyo nē ane nyāŋpε Yeesuu Kristoo e kpa mone-ɔ, na aneŋ nē oo nju mone ewee-ɔ. Haree mō a de kētɔ kemaa soso gbaa ooo, nē mone se, oo yowε mō kētɔ kemaa bo sii mfəŋ, nē oo ba sweerε mō se mfee, nē

oo kii otiripo, na o yere mò kitiri amo se bo sa a mon' nya nyure bweeto.

10 Amose se-ɔ, keto ne mo e ka mone asej kemoe se-ɔ nee. Sunjo mone ya gye nkpees tawey feye mone e kpa a mon' sa atanne. Kasejtin si mo ne mone a gye nkpees esa. **11** Amose se-ɔ, mo e kore mone feye mon' lowe amo kowaa, na kepre ne kaa pre mone, ne mone a bo lee kaase-ɔ nya waa kyeykyee. Keto ne mone de-o e gye ne ke e kaapo anej ne mon' waa-ɔ. **12** Mone ya da mone nkporo se ke atanne, Wuribware e kore mone keto ne mone i ke-o si. Mò e deej o nyi keto ne mone de-o na anej ne mone e taare a mon' ke, na a waa mò kone-ɔ.

13 Ané maa kpa a kitiri kra mone, na a taare kya boko mo-rɔ, amaa ane e kpa feye okemaa nya mò këbegya-ɔ nee. **14** Mbeyemo a saj mo feraa, mone a de bweeto-ɔ se-ɔ, mon' baa kanj nkemaa ne mone de-o bo kya bamø ne bo de kafwee-ɔ-rɔ, ne bamø ya bo nya bweeto, ne mone mo mone i de kafwee, na bo taare kya mone-rɔ. Mfaanee ne mone ya waa ne keto kemaa e waa kyeykyee. **15** A waa feye anej ne baa kyoree waa abwareseen wore-ɔ-rɔ bo lee ateese ne Wuribware a sa Isireelii awuye kimukee-ro si-o feye,

“Boko a swii bweeto, boko mo kafwee.

Bamø a ba kyunjputin bo krawe-ɔ,

mò ne oo swii bweeto-ɔ na mò ne oo swii kafwee-ɔ
preee mo

a nya anej ne aa fo mò-ɔ.”*

* **8:15** Keleq Igyipiti 16.18.

16 Mo e sa Wuribware aŋse feyε oo sa ne Tiitus e kpa mone kekpa koŋko amo dee ne mo e kpa monε-ɔ. **17** Tiitus a sure kowaa ketɔ ne mo e kpa feyε o waa-ɔ se. Ne o bee o kokoŋe mò fəŋfəŋ kεprε se o kpa a o kya-rɔ, ne oo waa mfere feyε o ba mone ase. **18** Mò aa ane kosobee kɔ ne asoree-ɔ pεee ase ε e kyorɔ bo lee anεn ne o suŋ o tωwε aseŋ timaa bo lee Yeesuu kuŋu si-o e gyε ne ba ba. **19** Kasentinj si asoree asoree amo dee ase ε ya lee mò feyε o kii ane kosobee ane kpa mɔ ne ane e yɔ mò-ɔ-rɔ. Anε de atanne mɔ ane e yaa ase ε ne ba wu kitiri-o, na bo nya kyorɔ Wuribware, na a kaapo anεn ne ane e kpa a ane kya bamɔ-rɔ-ɔ. **20** Anε e kpa feyε ane aa ase ε amo taa atanne yaa atiripo-ɔ neε, na ɔkɔ ma nya porɔ ane bo lee anεn ne ane e deere atanne dabε mɔ se ane bo-ɔ. **21** Anε e sa ketɔ ne ki bware-o si bwεetɔ, n gyε Wuribware a kebegya-ɔ se wɔre, amaa na ase ε a kebegya-ɔ se.

22 Anε bee ane de ane kosobee kɔ, ne oo lee mò eyεe bo kaapo ane iluwi bwεetɔ na ɛkpa bwεetɔ se feyε o suŋ Wuribware wɔre se neε. Mbeyɔmɔ o de wɔre aseŋ mɔ se bwεetɔ, a lee feyε o de mone temaa bwεetɔ. **23** Tiitus feraa, mò e gyε ne o tii mo se, ne ane i suŋ kusun mone kuŋu si, amose se-ɔ o yere mo ayaa-rɔ. Ase ε anyɔ ne bamɔ aa Tiitus e yɔ-ɔ feraa, bo yere asoree asoree ne a bo Makedoniya sweere se-ɔ ayaa-rɔ neε. Bo gyε ase ε timaa, ne bamɔ keborɔgyi timaa e sa ne ase ε e kyorɔ Kristoo. **24** Amose se-ɔ, mon' lee mone kekpa bo kaapo ase ε mɔ. Mfaanee ne ane aa asoree ase ε-ɔ i ny feyε ane de kpa feyε ane eyεe kekaapo feyε mone e kokoŋe mone e kpa a mon' ke atiripo-ɔ atanne-ɔ mon gyε kayeba neε.

9

Posl e kya se o towe tweetwee ne ba koore a bo bo sa atiripo-ɔ aseŋ

¹ Kasenjetiŋ si, a moŋ tiri feyε n kyoree mone tweetwee mo ne mone de mone e sa Wuribware asese ne bo bo Yudeya sweere se-ɔ aseŋ. ² A lee feyε η nyi feyε mone e kpa kekya bamo-rɔ nee. Ne n dɛn mo e kaapo mo eyee mone se mo e kaapo Makedoniya awuye-o mo e towe mo i gywii bamo feyε lee sujno mone ne mone bo Akaya sweere se-ɔ a waa sira feyε mone e sa atanne, amose-ɔ mone worɛ a sa ne bamo bweetɔ a waa kotɔko bo lee tweetwee amo se. ³ Amaa mo i suj mo kosobee-ana mo e kyoŋwe mone ase, na ane eyee kekaapo-ɔ ma buruwi aseŋparegyi kwa, amaa mon' waa sira waa ane ne mone a towe feyε mone e waa-ɔ. ⁴ N gyε aneŋ, Makedoniya asoree awuye ne mo aa bamo e yo Yudeya sweere se-ɔ ya ba mone ase, ne baa ηu feyε mone moŋ waa sira, amo feraa ane aa mone pɛee, ipeere e nya ane, na a kaapo feyε ane a koore mone gyi kwa. ⁵ Amose se ne mo a fa feyε a tiri feyε η kore mo kosobee-ana mo feyε bo gyε mo ηkpɛe ba bo ka mone kano, na bo koore atanne ne mone a towe bo beya feyε mone e sa-ɔ bo beya, na aa lee mone kekpa se ne mone a sa, amaa n gyε sa ne ane e leŋ mone nee.

⁶ Abrese ya da kekpare feyε, “Oko ne o dwii ato dwiise kafwee-ɔ, amo ya fo kekpabee, ο nya amo kafwee nee. Ne oko ne o dwii amo bweetɔ-ɔ e nya amo bweetɔ nee.” ⁷ Mone okemaa sa aneŋ ne o fa mo mfɛere-ɔ feyε ο sa-ɔ. Mon' sa a a lee mo fɔŋfɔŋ kakpono-ɔ, na a ma ba feyε baa leŋ mone. A lee

feyε Wuribware ε kpa mὸ nε o ke ɔkɔ kɔtɔkɔ na a mɔn bɔ mὸ gya kakponɔ-rɔ-ɔ. ⁸ Wuribware ε taare a o sa mɔnε ɲyure bweεtɔ, na mɔn' nya nya kɛtɔ nε ki tiri mɔnε-ɔ kpa kɛmaa sε, na ɲkɔ saŋ na mɔn' bɔ waa kɛdamenajse eworese eworese sa boko. ⁹ Feyε aneŋ nε baa kyoree waa abwareseŋ wɔrε-ɔ-rɔ-ɔ,

“O da kakponɔ se o ke atiripo atɔ, na a mɔn bɔ mὸ gya.

o maa yɔwε kɛdamenajse kowaa pεεε.”*

¹⁰ Wuribware ε deŋ o sa ɔdɔapɔ atɔ dwiise na ateese gyisε. Amose-ɔ mɔnε ya waa boko kɛdamenajse, Wuribware ε sa mɔnε ateese gyisε ne a tiri mɔnε-ɔ, na o sa a mɔnε adɔrɔtɔ tii si, na mɔn' taare ba amo bɔ kya sε waa kɛdamenajse bweεtɔ. ¹¹ O sa a mɔn' kii atɔ awuye kpa kɛmaa se, na mɔn' taare dee ke saŋ kɛmaa, na a mɔn bɔ mɔnε gya ɲkponɔ-rɔ. Na Yudeya sweere se a asoree a atiripo-ɔ sa Wuribware anjse bɔ lee atanne nε mɔnε a bɔ bɔrɔ ane sε bɔ ke bamɔ-ɔ.

¹² Atanne mɔ nε mɔnε i ke-o, a maa kya Wuribware asεse wɔrε-rɔ nεe, amaa a baa Wuribware anjse kɛsa bweεtɔ bɔ tii si. ¹³ Ketɔ nε kɔ kyɔ-ɔ e gye feyε mɔnε ya ke atanne-ɔ, a kaapɔ feyε mɔnε e kɔɔrε Kristoo kuŋu si aseŋ timaa-o mɔnε i gyi bweεtɔ, na bɔ ɲu feyε mɔnε e waa kɛtɔ nε mɔnε yε mɔnε e kɔɔrε mɔnε i gyi-o nεεnεε. Na bɔ lee aneŋ se na aneŋ nε mɔnε e kpa kike bamɔ na ɔkɛmaa bɔ tii si-o, na a mɔn bɔ mɔnε gya kakponɔ-rɔ-ɔ sε-ɔ, bɔ sa Wuribware anjse. ¹⁴ Amose-ɔ, bamɔ ya kɔrε

* **9:9** Kiliŋ 112.9.

kebwarekore sa mone, ba kpa mone bweeto bo lee nyure demanté ne Wuribware a yure mone-ɔ se. ¹⁵ Mon' sa a ane sa Wuribware aŋse bo lee nyure demanté amo ne oo sa mone-ɔ se. Ané maa taare a ane tawé nyure amo bo fo kee.

10

Anen ne Paol a lee o lee mò aporɔpo kanɔ-ɔ

¹⁻² To, mo, Paol, e kpa a ñ kore mone aseñ ko se. Mone bokø ye mo e bo mone ase, n de kufu, amaa mo i yii, ne mo ya kyoree wore bo kyonjwe mone, amo mo i pee akato mo e wee mone se. Amose se-ɔ mo e kore mone feye mon' nyinji anen ne Kristoo a yuri mò eyee, ne o bware-o si, na, mo ya ba mone ase, mone maa lee waa ketø ne ke e sa a m pee akato wee mone se-ɔ. N gyé anen, mo ya ba, kufu maa nya mo feye m pee akato wee mone bokø ne ba porø ane ba tawé feye ane te feye anen ne kaye mɔ-rɔ asesø te-o. ³ A bo-rɔ feye ane te kaye mɔ-rɔ feraa, amaa ane mo ane mfecere mon du feye kaye mɔ-rɔ asesø lee-o. Ané kakyena-rɔ du nee feye ane a kɔ kenaa-ɔ. ⁴ Amaa adontø ne ane de ane e kɔ kenaa amo-ɔ mon gyé kaye mɔ-rɔ a amo-ɔ. Anen a adontø ne ane de ane e kɔ-ɔ bo len, ne a taare a a kɔ kaye mɔ-rɔ a borokɔnɛ-ɔ gyi si, a lee feye Wuribware ya bo sa ane. ⁵ Ané i kpuri ayeba kekaapo. Na ane sa a ɔkemaa ne ɔ kaapo eyee, ne ɔ sa sɛnsa o kye Wuribware a kanyiasen-ɔ pɔɔ. Ne ane i kyurowi asesø mfecere, ne ane e sa ne ba bu Wuribware. ⁶ Amose se-ɔ ane ya ba mone ase, ne mone bweeto a bu ane ketø kemaa-rɔ, amo feraa

anę e taare a anę gyiiri bamo nę baa saj, nę bo maa bu anę-ɔ kesebo.

⁷ A gye feyε akatə se wore kpeŋ nę moŋe e deere moŋe i gyi ɔko aseŋ-ɔ se-ɔ, moŋ' sa a ɔko nę o tawε feyε Kristoo e bo mɔ-ɔ ḥu feyε anę mo Kristoo e bo anę feyε mɔ a bo sese amo-ɔ. ⁸ Kaseŋtiŋ nę moŋe e tawε feyε mo e kaapo mo eyee bwεetə keyaalen nę anę de moŋe se-ɔ se. Amaa anę nyangpε moŋ sa anę anę a keyaalen-ɔ nee feyε anę bo lee moŋe kokoaregyi si, amaa oo sa anę nee a anę taare sa a moŋe kokoaregyi tii si. Amose se-ɔ, ipeere moŋ de mo keyaalen-ɔ se. ⁹ Mo e tawε anę nee na moŋ' nya ḥu feyε moŋ de mo ewore mo i funte moŋe nee. ¹⁰ Moŋe boko e tawε nee feyε mo ewore nę mo a bo kyoŋwe moŋe-ɔ emo-rɔ bo leŋlen, amaa mo fɔŋfɔŋ e bo moŋe ase, moŋ bo leŋ, nę mo seŋsa maa kaapo seye. ¹¹ Mo i yii anę a asesε ne ba tawε anę-ɔ se feyε kētə nę mo e tawε mo ewore-rɔ mo e kyoŋwe moŋe na moŋ bo moŋe ase-ɔ, mo ya ba, anę dęe ne mo e waa.

¹² Kaseŋtiŋ nee feyε kufu de anę, feyε anę taa anę eyee bo biri bamo nę ba fa feyε bo gye asesε dabę-ɔ. Ba bu bamo eyee na abee, amaa bo maa bise a bo kęe feyε kētə nę ba waa-ɔ i gyi Wuribware akatə. Amo-ɔ gye aseŋ kę-moŋ-nyi nee. ¹³⁻¹⁴ Wuribware a sa anę kpa nę anę a ba moŋe ase bo tawε Kristoo kuŋu si aseŋ timaa-o gywii moŋe. Amose-ɔ, anę de kpa feyε anę kaapo anę eyee feyε anę abwareseŋ kōtawε a sa nę moŋe a bo kɔrε Yeesuu gyi. Anę a moŋ ba moŋe ase-ɔ, amo feraa a moŋ bware feyε anę kaapo eyee moŋe kuŋu si. ¹⁵ Amose se-ɔ, anę maa kaapo anę eyee kētə nę boko a waa-ɔ se, na anę ḥayę kētə nę ki bware-o

si. Temaa ne ane de-o e gyey monet kokoaregyi a maa se ke e dan-j-o, ane e taare a ane waa asun monet-ro kyoj anej ne ane a kyawaa-j. ¹⁶ Na ane nya tawee asej timaa-o emaj ne e bo monet ayekamees-ro-j. Mfaanee ne ane maa nya a ane kaapo ane eyee kotoeko ne oko a waa, ne ke gyey mo wore lee-o si. ¹⁷ Feyey anej ne baa kyoree waa abwaresej wore-o-ro-j,

“Sa a oko ne o kaapo mo eyee-j
kaapo eyee feyey o nyi mo, Wuribware.”*

¹⁸ Ses e kaapo mo eyee mo awaase se, amaa ane nyaajpe Wuribware dooo e deej o nyi feyey oo waa ato, beece o moj waa.

11

*Pael kaapo anej ne boko ne boye bo gyey Kristoo
ayaa-ro ayerepo-j e ba ayeba-j*

¹ Monet ya kore bamoj ne ba popore monet ba tawee feyey moj nyi asej-j gyi, mo e kore monet nee feyey mon' nyite mo kafwee bo leej mo ke-moj-nyi-asej-j se, na mon' nu mo asej bo fo kce. ² Mo a kpa monet asej feyey anej ne Wuribware e kpa monet asej-j se-j, ma leej kpa feyey mon' kpa oko asej, amo Kristoo wore kpenj. Monet du nee feyey kabregyii ne o moj tee nu onyar, ne mo a kpa mo bo yera onyar kongko kpenj, ne mo e gyey Kristoo fene-fene-j. ³ Kufu de mo feyey boke i kyurowi monet mfere, na mon' kine Kristoo kegya se. Ma kpa feyey boke e penna monet, feyey anej ne Obensam a buruwi kow, ne oo waa kanorokone

* **10:17** Yeremeya 9.24.

bo penna አkyee gyenkpessé Hawa ne Wuribware a twēe-č, feyé o ma lée gya Wuribware kanø se-č.
⁴ Ketø ne mo e kaapo-č e gye feyé boko a ba mone-č, ne bo ye bo gye Kristoo ayaa-č ayerepo. Ne mone a kra bamø neenæ, amaa m feraa, mone monj lée mone de mo mone e tee seye. Bamø atø kekaapo bo lee Yeesuu kuju si kwéé atø kekaapo ne ane a bo kaapo mone-č-č. Anej dees ne atø ne ba kaapo bo lee Wuribware a kufwiijé timaa-o na asej timaa-o si kwéé amo ne ane a kaapo mone-č-č. Ne mone a kɔrø bamø atø kekaapo gyi yowé ane atø kekaapo-č bo twēe. ⁵⁻⁶ Ne mone i biri mo aa anej a ases-č seŋsa sasæ, ne mone a bee tōwé feyé baa suye eſenjsa neenæ, amaa m feraa, mo seŋsa sasæ maa ləŋŋø seye. Amaa mo e kɔrø a n gyi feyé anej a ases-č ne mone i bu bamø feyé bamø a gye Yeesuu ayaa-č ayerepo timaa-o moŋ kyø mo kpa kemaa se. Ketø ne ko kyø-č e gye feyé n de Kristoo asej kanyiasenj n kyø bamø. Bo fo ndø, ne mo a kaapo mone amo-č-č saŋ kemaa na kpa kemaa se.

⁷ Asej ko bo-č ne mone e porč mo amo se. Amo e gye feyé mo a tōwé abwarešenj gywií mone-č, moŋ kɔrø ateese na mo dikpa atanne mone ase bëee kɔtøko lee mone ase, ne mone e tōwé feyé a kaapo nee feyé moŋ gye Yeesuu ayaa-č oyerepo kasenjtin. A gye kasenjtin feyé mo a baa mo eyee kaase, amaa mo a waa anej nee a Wuribware nya yase mone. Mo a waa boye nee eee? ⁸ Mo a bo mone ase mo i suŋ-o, mo a nya atanne lee emaj emaj asoree kɔ ases-če ase nee. A du nee feyé mo a kɔrø bamø tweetwee mo i suŋ mo e kya mone-č-č. ⁹ Mo a bo mone ase-č,

ne mo e kpa atanne, moŋ deere mone akato-r. Mo kɔsobɛe-anə nə baa lę Makedoniya asoree asoree-r-ɔ a baa mo kętə kemaa mo nə mo e kpa-ɔ. Moŋ ba mo eyee bo dəŋŋə mone se, na a waa mone tɔraa kpa kemaa se. Anen nə mo a dee waa nsan-ɔ dee nə m bę mo e waa mbeyəmo. ¹⁰ Mo i gyi Kristoo a kasentin-ɔ nə feyε mo ya təwə feyε ɔko moŋ bo mone Akaya eman-ɔ-r mfeŋ nə o kuŋ mo kpa feyε m ma kaapo mo eyee anen a kasentin-ɔ si. ¹¹ Mo a təwə amo-ɔ, a kaapo nə feyε ma kpa mone aseŋ aaa? Daabii! Wuribware nyi feyε mo e kpa mone aseŋ.

¹² Mo e dee kine kɔkɔrə atanne kemaa lę mone ase bo sa mo eyee, na bamə nə mone e tee ε ayaa-r ayerepo-ɔ ma nya seye a bo yere se bo kaapo bamə eyee feyε ane aa bamə ta nə. ¹³ Anen a aseɛ-ɔ moŋ gye ayaa-r ayerepo kasentin. Bo moŋ gye asunpo kasentin. Ba waa akatə se nə feyε bo gye Kristoo ayaa-r ayerepo-ɔ. ¹⁴ Amo-ɔ moŋ gye atə nə a kpeŋ eyee-ɔ. ɔbənsam fəŋfəŋ gbaa e taare a ɔ waa mo eyee feyε Wuribware kabə e gye nə ɔ sa seŋsa o gywii aseɛ. ¹⁵ Amo se-ɔ, nə ɔbənsam ayaaforə ya waa bamə akatə se feyε bo gye Wuribware ayaaforə, a moŋ gye atə dabə ko nə. Bamə lalalowə e gye feyε Wuribware i gyiiri bamə kesebə bo lę kętə nə baa waa-ɔ se.

Pəəl e kaapo mo eyee bo lę aworefə nə oo gyi-o si

¹⁶ M bę mo e təwə mo i gywii mone feyε ɔko ma kaŋ fa feyε n gye seɛ nə ɔ moŋ nyi aseŋ-ɔ nə. Amaa mone e kpa a moŋ' fa mo kuŋ si feyε moŋ nyi aseŋ feraa, moŋ' kɔrə gyi anen de, na n taare

kaapo mo eyee kafwee. ¹⁷ Kaseñtiñ si feraa, n gyé aneñ nē anē nyāñpe Yeesuu e kpa feyé n tōwē-ɔ nē mo e tōwē mbeyōmō. Eyyé kēkaapo aseñ mō-rō-ɔ n dēñ mo e sa señsa neñ feyé ñkō nē o moñ nyi aseñ-ɔ. ¹⁸ Aseñ bweetō a tēñ bo bo mōne-rō, nē ba kaapo bamō eyee feyé aneñ nē kayé mō-rō aseñ e kaapo bamō eyee-ɔ se-ɔ, ñ gbaa mo e kaapo mo eyee. ¹⁹ Mōne a tēñ mōne nyi aseñ bweetō-ɔ, mo e fa feyé mōne i nyite mo nē moñ nyi aseñ-ɔ bweetō. ²⁰ Kaseñtiñ si, bamō nē mōne i bu bamō kēdabé feyé bamō a gyé Yeesuu ayaa-rō ayerepo-ɔ ya waa mōne borokraa feyé mōne a gyé anya-ɔ, mōne i nyite bamō. Bamō ñkō ya kōrē mōne atanne pēee, bēee o gyi mōne, bēee o waa mō eyee kēdabé mōne-rō, bēee o da mōne esebō-rō abaa, mōne maa tōwē seye. ²¹ Nē mōne ye aneñ a borokraa nē ba waa mōne-ɔ e kaapo neñ feyé bo gyé ayaaleñpo, amaa anē feraa, anē moñ bo lēñ. Ipeere de mo mbeyōmō feyé anē a moñ ba aneñ a daa bōyē-ɔ bo kaapo feyé anē de mōne se keyaaleñ.

Mbeyōmō feraa mo e dee sa señsa feyé mo a moñ nyi aseñ-ɔ. Feýé kufu e moñ de aseñ amo ñkō kēkaapo mō eyee kotakō se feraa, ñ gbaa kufu moñ de mo kēkaapo mo eyee ketō konjō amo se dēe. ²² Aseñ amo nē bo ye bo gyé Yeesuu ayaa-rō ayerepo-ɔ e kaapo bamō eyee feyé bo gyé Heebrii awuye kaseñtiñ. Amo-ɔ maa kaapo seye, a lēñ feyé aneñ dēe nē mo-ɔ n gyé Heebriinyi. Bo bēe bo ye bo gyé Isireelii awuye. Anē dēe nē mo-ɔ n gyé Isireeliinyi. ²³ Bo bēe bo ye bo gyé anē ɔdēdaapo Abraham ananagyí. Amo-ɔ maa kaapo seye, a lēñ feyé aneñ dēe nē mo-ɔ n gyé Abraham kenanagyí.

Bø bøe bø yø gye Kristoo ayaaførø. Ma kørø a n gyi anøn. Amaa bamø e gye Kristoo ayaaførø føraa, n gbaa n gyø mø køyaaførø n kyø bamø. M bøe mo e kørø mønø feyø mon' nyite mo feyø mo a lø ebøn-ø, a lee feyø m bøe mo e kpa a n kaapo mo eyøe kafwøø. Bø yø baa suø Kristoo kusun kenken. M feraa mo a suø Kristoo kusun kenken kyoøn bamø. Nø mo a gyi awøreføø bø lee anøn a kusun-o si kyoøn bamø. Mon' nu aseøn nø mo e tøwø-ø. Baa tii mo iluwi bwøetø kyoøn bamø. Baa da mo akyøkyweø na paara iluwi bwøetø, nø ma taare a n tøwø amo kanø gywii mone. Nø lowi aseøn a to mo iluwi bwøetø. ²⁴ Yudaa awuye a kra mo iluwi inuu dayø mo paara iluwi adusa na akpanøø. ²⁵ Roma awuye a kra mo iluwi esa ba akyøkyweø bo dayø mo. Kake nøkø bøkø a twøø abu bø da mo. Iluwi esa nø koreø nø n te-ro mo i tu kpa øpøø se-ø a nyøra, nø oo bunø mo. Nø amo-rø køkønøkø feraa gbaa mpasø na kanye pøøø na m bø nkyu-o-ro pwøø nø baa døø bø lee mo. ²⁶ Mo ekpa kutu bwøetø-rø, mo a lwee aseøn-nø bø lee nkyu nkyu si, bø lee ayu si, bø lee mo føøføø aseøø Yudaa awuye na aseøø kø mo se. Aseøn a to mo emaø se na mbøø se na øpøø se. Mo a nya aseøn lee aseøø nø bø yø bø gye Kristoo awuye, amaa nø ba ba ayeøa nee-ø. ²⁷ Mo a suø Kristoo kenken, nø iluwi bwøetø gbaa, moø taare nya kpa di idi. Akøø na burufo a nya mo. Mo a paø ateese na atø bunøø iluwi bwøetø, nø akøø na afwii a nya mo bwøetø. ²⁸ Ketø nø ki tii amo-ø pøøø se-ø e gye feyø kake kemaa ketø nø mo e kpa na mo mføøre døø se-ø e gye asøree-ø pøøø kedeøre se, na aseøn nø a bø asøree-ø pøøø-rø nø a tøraa mo-ø.

29 Amo ya ba feyε asoree a awuye-o øko kokoaregyi e moŋ bo lεŋ, amo mo-ɔ mo i su mo e sa mò. Bamø øko ya lwee ebøye-rø, amo mo kakponø-rø a nyera.

30 Amo i tiri feyε η kaapo mo eyee, amo feraa mo e kaapo mo eyee ato amo ne a kaapo feyε moŋ bo lεŋ-ɔ, na mon' nya mose mo. **31** Anε nyanpe Yeesuu Kristoo mò se Wuribware, mò ne anε e kyorø nsu pεee-ɔ, nyi feyε ma ba ayeba bo lεŋ aseñ mo ne mo a tøwe, ne mo e ba a m bo tøwe-ɔ pεee se nee. **32** Sanj ne mo a yø Damasikus maŋ-nø-ɔ, gominaa ne o bo owure Areetas kaasø mføŋ-ɔ a ba akyøŋŋøpo bo yera yera maŋ amo mbunogyii-o pεee-rø feyε weetee bo kra mo. **33** Amaa mo a borø abanjsorøo kekyan kø ne baa pwεe kidenbee-o soso-ɔ mfansieree-rø, ne mo nyare-ana kø a taa mo waa kike dabø kø-rø, ne baa ba ife bo da-rø, ne baa kra ife-o-ro yøwø mo-rø baa bo yera sweere. Ne mo a nya kpa sere gominaa-o kesaree-rø η yii.*

12

*Aleebøkaapøto kø ne Wuribware a lee bo kaapo
Pøøl-ɔ*

1 Mo e deø kaapo mo eyee, amaa a maa sa mo tonø kø. Nkee feraa mo e tøwe aleebøkaapøto kø ne anε nyanpe Yeesuu a lee bo kaapo mo-ɔ aseñ a n gywii mone. **2** Nsu kudu nna ne η ya kyoŋ-ɔ, ne Wuribware a taa mo yaa soso soso mò ase. Mo a yø-ɔ, mo kayowøre ne n de-o ne mo a bo yø ooo, bεee mo kra a leø mo kayowøre-rø pwεe ne mo a deø yø ooo, moŋ nyi, amo Wuribware dooo e deø o nyi. **3-4** M bεe mo e tøwe feyε η nyi nee feyε η yii

* **11:33** Ayaa-rø ayerepo-ɔ asuŋ 9.25.

Wuribware se soso soso. M bęe mo e təwə feyε mo a yo-ɔ, mo kayowore bęee n gyε mo kayowore ne mo a bo yo ooo, amo Wuribware dooo e deŋ o nyi. Mo a ya nu aseŋ kənekənəse ne aseŋkparegyi maa nya a a kaapo-ɾɔ-ɔ, ato ne sese dimaadi moŋ de kpa feyε o təwə amo aseŋ-ɔ. ⁵ Mo e kaapo mo eyee bo leę kętə ne kaa waa mo san amo-ɔ se, amaa m bee ma lee kaapo mo eyee, amo bo leę aneŋ ne moŋ bo leŋ-ɔ se nee. ⁶ N dęe mo e kpa a ŋ kaapo mo eyee nee-ɔ, weetee moŋ kii ɔko ne o moŋ nyi aseŋ-ɔ, a lee feyε a gyε kaseŋtiŋ nee, weetee mo e təwə. Amaa ma lee kaapo mo eyee bo lee aleebokaapotɔ amo se, a lee feyε a moŋ bware feyε ɔko kyorɔ mo bo leę ato ne o moŋ ɿu feyε mo a waa-ɔ, bęee aseŋ ne o moŋ nu lee mo ase-ɔ se. ⁷ Amaa Wuribware a sa ɔbənsam kabɔɔ ko kpa feyε o taa kɔtɔkɔ ne ku du feyε wu-o bo yii mo kayowore, na ka nya mo gya, na m ma nya bu mo eyee kędabę bo lee ato timaa ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ se. ⁸ Iluwi esa ne mo a kore ane nyanpε feyε o kyuwi wu mo lee mo se. ⁹ Amaa oo lee kanɔ nee feyε, “Kekya ne mo e kya fo-ɾɔ-ɔ a baare. A lee feyε san ne fo moŋ lee fo bo leŋ-ɔ ne mo e kaapo mo keyaaleŋ-ɔ bweetɔ fo ase.” Amose se-ɔ, a bo mo kənɛ a kyɔ kętɔ kemaa feyε mo a kaapo mo eyee aneŋ ne moŋ bo leŋ-ɔ se, na Kristoo keyaaleŋ nya sii mo se. ¹⁰ Mo e moŋ bo leŋ, bęee bamo ya saare mo, bęee bamo ya porɔ mo, bęee mo ya gyi aworefɔɔ, bęee aseŋ kemaa ya to mo, a bo mo kənɛ, a lee feyε Kristoo si ne mo i ɿu aseŋ amo pεee. A waa mo kənɛ, a lee feyε mo e moŋ bo leŋ, Wuribware e gyε ne o sa mo keyaaleŋ.

Kekpa demajtε ne Pɔɔl e kpa Kristoo awuye ne bo

te Korintoo man-nɔ-ɔ

11 Mo a waa mo eyee feyε mo a moŋ nyi aseŋ-ɔ, amaa mone ya sa ne mo e waa aneŋ. Mone e gye ne moŋ' dee kyorɔ mo, a lee feyε haree gbaa mo a moŋ gye seye mone ase-ɔ, bamɔ ne mone i bu feyε bamɔ a gye Yeesuu ayaa-rɔ ayerepo timaa-o moŋ fo mo. **12** Saŋ ne mo aa moŋ te-o, ne mo a waa akpenyeetɔ bweetɔ-ɔ, mo a nyite aworefɔɔ bweetɔ kigyi-ro-o. Atɔ mo e kaapo nee feyε n gye Yeesuu ayaa-rɔ oyerepo. **13** Mo a yo emaj emaj se ya tɔwε abwareseŋ, ne baa bo kii Kristoo akɔɔregyipo, ne baa lee ba waa asoree-ɔ, ntetɔ nyure e bo-rɔ ne baa nya ne moŋ feraa moŋ moŋ nya? Kemo e gye feyε moŋ moŋ nya kpa ka mo ateeese na dikpa kokɔ. Mone e fa feyε, mo a moŋ sa a moŋ' ka amo kokɔ-ɔ, a moŋ bware, amo feraa mo e kɔre mone nee feyε moŋ' taa mo ebɔye bo ke mo.

14 Mbeyɔmɔ mo a waa siraat feyε mo e ba a m bo ka moŋ kanɔ sasəpo. Mone ma sa a a tɔoraat moŋ. N gye moŋ ateeese na moŋ atanne ne mo e kpa, amaa moŋ fɔnfɔŋ ne mo e kpa. N gye nyagyi ngyingyii e gye ne ba deere bamɔ akowepo se, amaa akowepo e gye ne ba deere bamɔ nyagyi si. N gye aneŋ nee eee? Mone akowepo e gye mo. **15** Mo ya kpone moŋ se, ne mo a nyera ketɔ kemaa ne n de-o na n taare kya moŋ-rɔ, weetee a waa mo kɔne. Mo a kpa moŋ bweetɔ-ɔ se-ɔ, mone e kpa mo kafwee aaa? **16** Amaa moŋ boko e tɔwε feyε, "To, Paɔl fɔnfɔŋ moŋ leŋ ane, ne ane a sa mo kɔtɔko, amaa oo ba mo kanyiasen bo penña ane, na o kɔore atanne leŋ ane ase." **17** Mone e tɔwε nee feyε mo a borɔ mbɔɔ ne mo a suŋ moŋ ase-ɔ okɔ se gyi moŋ

kpa ko se aaa? ¹⁸ Mone e kaapo nee feye Tiitus ya bo gyi mone se aaa? Kasentinj nee feye mo ya kore Tiitus feye o bo ka mone kana. Ne mo a bee suñ ane kosobee-ana-c ɔko feye mo aa Tiitus ba mone ase. Amaa a maa taare a a waa nee feye Tiitus a bo gyi mone se, a lee feye mo aa mo de kana konko, ne ane kemmaa e waa keto ne mo kosobee e waa-c.

¹⁹ To, mo e kore a n gyi feye mone e fa nee feye wore mo ne ane a kyoree bo kyonwe mone-c peee-r, ane e kpa a ane kya kana mone akato-r. N gye anen nee. Ane a kyoree wore mo-c, ane i nyinj si feye Wuribware i nu ane aseñ tawese kemaa, na ane nyi feye Kristoo e den o bo ane. Mo anyare timaa, keto kemaa ne ane a kyoree-c, ane a kyoree na mone Kristoo kokoaregyi nya waa len nee. ²⁰ Amaa kufu de mo feye, mo ya ba mone ase, nsanse ma lu mone e waa keto ne ki i gyi mo akato-c, na amos-c mone ma lu mo e waa keto ne ki i gyi mone akato-c. Kufu de mo feye mo e ba a m bo lu eko na kokwee keka mone mboñto-r, ne mone iduñ a fwii abee se, ne mone a keke-ro ntuñ ntuñ si, na mone e sa esensa mone kye abee, na mone i kyii abee, na mone e waa akatoleñ na katomaabu. ²¹ Kufu de mo feye mo ya bee ba mone ase, Wuribware e kaapo mo feye mo eyee kekaapo mone se gye kayeba, na ipeere nya mo mone eboye se. Ne kufu de mo feye mo e to aseñ bweeto ne baa dee waa eboye, ne bo moñ nu bamo eyee lee eboye amo-r-c. Ne a maa waa mo kone feye mo a lu anen a ato-c. Eboye ne mo e kaapo-c e gye kakyee kpa na kanyarekpa na ato boye kemaa ne a tii si-o.

13

Pəəli yii bamə se o gye kəə

¹ Kemo-č e gye mo sasepo feyε mo e ba a m bo ka mone kano. Mo i yii mone se feyε əko ya waa bɔyε, mo i gyi mō aseñ. Amaa ma bu əko kəpə gyegaa gyegaa. Feyε aneñ nə abwareseñ wore-č e kaapo-č,

“Abresε ma bu əko kəpə, amo abee anyo beeε asa a
yere-ř
towε feyε baa ḥu kaseñtin si feyε sesε amo a
waa ebɔyε.”*

² Mo a ba mone ase lalalowε mo-č, mo a yii mone se, ne mbeymo m bee mo i yii mone se, na moŋ bo mone ase mo, feyε mo ya ba, ma su bamə nə baa waa ebɔyε kyee-o na əkemaa nə o bee o tii si, nə oo waa ebɔyε-č se. ³ Amo-č e kaapo mone neenee feyε Kristoo e gye nə o bo mo se o sa señsa. Kristoo ya deere ane aseñ-no, kufu moŋ de mō feyε o gyiiri əko nə oo waa bɔyε-č kesebo. ⁴ Mon' bočo i gyiiri ikii feyε, saj ne Kristoo a kyena feyε sesε dimaadi kayε mo-ř mfεe-č, o moŋ kwayε kuwu kiyii kpare-abee-ř se. Kaseñtin, amaa Wuribware a kyinji mō lee lowi-ro, ne bo lee aneñ se-č, o te o de Wuribware a keyaaleñ-č o sun kusun mone-ř. Aneñ dees ne ane e sa kpa feyε aseñ se waa ane aneñ a borokraa-č. Amo-č pεee gbaa ane de keyaaleñ ne Kristoo a sa ane-č ane e deere mone se. ⁵ Mon' gyi mone fəñfəñ aseñ mon' deere kee feyε mone saj mone gya Kristoo si nee, beeε mone moŋ gya

* **13:1** Mbrraa kəbəesa 19.15.

mò se. Mone moj nyi feye Kristoo bo mone ase aaa? Mò e moj bo mone ase, a kaapo nee feye mone moj gye Kristoo awuye kaseñtiŋ. ⁶ Mo e kooře mo i gyi feye mone i ḥu feye ane feraa ane gye Kristoo awuye kaseñtiŋ. ⁷ Mbeyom, ane e kore kebwarekore nee feye mone ma lec waa ato bɔye. Mo a tɔwe aneŋ-ɔ, n gye feye ane e kpa a ane kaapo feye ane kakyena timaa e kaapo nee feye ane a waa ato. Ketɔ wɔre ne ane e kpa-ɔ e gye feye, haree ɔko e ma kyorɔ ane gbaa ooo, mone feraa, mone ya waa ketɔ ne ki bware-o, a bo ane kɔne. ⁸ A lee feye ketɔ kemaa ne kaseñtiŋ e kaapo-ɔ, ane maa taare a ane tɔwe aseŋ bɔye bo kye kamo. Ané bo kaseñtiŋ a kebegya-ɔ se nee saŋ kemaa. ⁹ Mone e bo len, ne ane feraa ane ya pɔɔ, ketɔ bo ane kɔne. Ketɔ ne ane e kore kebwarekore kemɔ se-ɔ e gye feye mon' lɔŋŋɔ ketɔ kemaa ne ke moj bware-o. ¹⁰ Kefɔ ne m bo mo e kyoree amo-ɔ pees mo e kyonwé mone, na, mo ya ba, a moj lee a tiri feye m ba mo keyaalen bo pee akatɔ wee mone se. Keyaalen mɔ ne Kristoo a sa mo-ɔ moj gye nee feye n taa bo lee mone kokořegyi si, amaa n taare sa a mon' nya kokořegyi bwéetɔ.

Kanaka

¹¹ Mo kosořee-ana, ketɔ ne n de mo e gye kεε-ɔ e gye feye mon' kyena kɔne kɔne. Mon' len eyee lɔŋŋɔ ketɔ kemaa ne ke moj bware-o. Mon' kya abee-ro. Mon' waa kanɔ koŋko. Mon' kyena kayeeyuri-ro. Na Wuribware ne o kpa ane aseŋ, ne o sa kayeeyuri-o gya mone kamee. ¹² Mon' ka abee kanɔ. ¹³ Wuribware aseše pees ne bo bo mfee-ɔ e ka mone kanɔ. ¹⁴ Mo e kore

2 Korintoo awuye 13:14

xl

2 Korintoo awuye 13:14

kebwarekore feye ane nyaŋpe Yeesuu Kristoo yuri
mone, na Wuribware kpa mone asej, na mō
kufwiijē timaa-o kyēna mone nkponɔ-rɔ.

**Abwareṣen Wore-ɔ
New Testament in Chumburung
(GH:ncu:Chumburung)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 30 Dec 2021
24326c91-bd91-5fb9-a5f1-7f3e726a9745